

Zijwegen van de Osdorperweg

De Osdorperweg die van oudsher het dorp Sloten met de buurtschap (Oud)-Osdorp verbindt kent enkele zijwegen die de laaggelegen polders verbindt met deze weg. Het eerste deel tussen Sloten en de knik in Oud-Osdorp heette overigens vroeger Slimmeweg (= scheve weg). De nog bestaande zijwegen liggen alle in de uitgeveende polders van Oud-Osdorp. Vroeger was er aan de rechterkant (vanaf Sloten gezien) van de Slimmeweg nog een zijweg die in de jaren vijftig onder het zand van de Westelijke Tuinsteden is verdwenen.

Uitweg

Ter hoogte van waar we nu de winkelstraat Tussen Meer vinden en tramlijn 17 de nog als fietspad aanwezige Osdorperweg kruist, takte de Uitweg naar het noordoosten af. Deze weg was net als de nog bestaande Osdorperweg en Sloterweg een oude veendijk daterende uit de ontginningsperiode in de Middeleeuwen. De Uitweg vormde de grens tussen de Sloterpolder en de Osdorperpolder. Aan de rechterzijde (zijde Sloterpolder) lagen een reeks boerderijen. Deze hadden fraaie namen, zoals Vredenhof, Dorplust, Reinveen, Ruimzicht, Karburg (Karenburg), Tienhoven, Runderrust, Landzicht, Veldzicht, Reigersbosch, Zeldenrust, Vrederust, Beeklust, Welgelegen en Vredehoek. Aan de linkerzijde lagen twee boerderijen: Grasrijk en Buiten Verwachting. Van enkele hiervan leeft de naam nog voort in straatnamen in Tuinstad Osdorp.

Akerwegen

Aan de linkerzijde van de Osdorperweg waren er vier zijwegen die alle nog (gedeeltelijk) bestaan. Deze vier wegen dateren alle van na de vervening van (ruim) een eeuw geleden.

Aan de linkerkant van de Osdorperweg ten noorden van het dorp Sloten ligt de Middelveldsche Akerpolder. Dit was van de Middeleeuwen tot in de 19e eeuw een veenweidegebied. Tussen 1876 en 1896 werd deze polder uitgeveend waarna deze weer werd drooggelegd. Het maaiveld ligt sindsdien zo'n twee meter lager dan de Osdorperweg. Dit is nog goed zichtbaar in zowel de oude als nieuwe wegen in wat nu de stadswijk de Aker is. In de uitgeveende polder werden twee dwarswegen gelegd, de Zuiderakerweg en de Noorderakerweg, die beide eindigden op de dijk van de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Langs deze beide wegen vestigden zich in de loop der tijd steeds meer tuinbouwbedrijven die hier aanwezig bleven totdat de stadsuitbreidingen hen verdreven. De Noorderakerweg, die twee keer zo lang was als de Zuiderakerweg, dit vanwege de driehoekige vorm van de polder, werd in de jaren zestig met de helft ingekort. Op het eerste deel van deze weg werd een deel van Osdorp gebouwd, de buurt rondom het Dijkgraafplein. Het tweede deel en ook de Zuiderakerweg behield tot in de jaren tachtig-negentig zijn oude karakter. Terwijl het vroegere agrarische land met huizen werd bebouwd bleef een deel van de oude bebouwing is nog tussen de huizen van de wijk de Aker aanwezig. Met name de Zuiderakerweg heeft nog een beetje een landelijke sfeer behouden.

Lutkemeerweg

Even voorbij de kern van het buurtschap (Oud-)Osdorp takt naar links de Lutkemeerweg af. Het eerste stukje ligt nog op het oorspronkelijke polderniveau van voor de uitvening van de Osdorper Bovenpolder, het tweede deel, voorbij de Wijsentkade, ligt in de Lutkemeerpolder. De Lutkemeer was vroeger een klein veenmeer (lutke = klein) dat in verbinding stond met de Haarlemmermeer. Na droogmaking van de Haarlemmermeer in 1852 was in 1865 de Lutkemeer aan de beurt voor drooglegging. Sindsdien vinden we hier de Lutkemeerpolder die tot de laagst gelegen delen van Landelijk Osdorp behoort. Dit is ook goed te zien bij de Wijsentkade, waar de Lutkemeerweg een stuk omlaag gaat. Langs de Lutkemeerweg werden in de 19e eeuw vijf boerderijen gebouwd, waarvan er nu nog drie aanwezig zijn. Dit zijn aan de linkerzijde de Melkweg en Nooit Gedacht, aan de rechterzijde Tijd is Geld, de Boterbloem en 't Oog in 't Zeil. De weg eindigt recht tegenover het gemaal de Lynden van de Haarlemmermeerpolder, dat zich aan de overkant van de Ringvaart bevindt. De Lutkemeer heeft tot in de jaren zestig zijn agrarische karakter geheel behouden. In 1965 werd halverwege aan de linkerzijde de begraafplaats Westgaarde geopend. Hiervoor moest de boerderij Nooit Gedacht wijken. Ook de boerderij 't Oog in 't Zeil is inmiddels verdwenen.

De drie overige boerderijen zijn er nog, de Melkweg met zijn karakteristieke gevel in chaletstijl is nog als een van de weinige akkerbouwbedrijven binnen Amsterdam in gebruik. Op het erf is nog een bordje aan te treffen 'aardappels te koop'. Even verderop aan de rechterkant ligt de boerderij Tijd is Geld die sinds enkele jaren op de gemeentelijke monumentenlijst staat, dit vanwege de bouwwijze, waarbij de wanden nog gedeeltelijk van hout zijn. Ook de twee hooibergen zijn markant. Nog een eindje verder, tegenover Westgaarde, vinden we de Boterbloem. Deze is tegenwoordig in gebruik als 'biologische boerderij'. Hier zijn biologisch geteelde landbouwproducten te koop. Ook is er nog een oude boomgaard met diverse historische fruitbomen.

Ook aan de Lutkemeerweg doet de verstedelijking zich gelden, het laatste stuk aan de linkerkant is al bouwrijp gemaakt

en gedeeltelijk ingericht als bedrijventerrein, voor het akkerland achter de beide voornoemde boerderijen bestaan al vergevorderde plannen. Op de kaart van het stadsdeel Osdorp zijn de toekomstige straten al ingetekend...

Ten slotte is aan het einde van de Lutkemeerweg aan de rechterzijde in oktober 2006 een nieuw aangelegd natuurgebiedje geopend. Van hieruit is het nu ook mogelijk om over de dijk van de Ringvaart naar de Raasdorperweg te fietsen of te wandelen.

Raasdorperweg

Vanaf de Osdorperweg is de volgende openbare weg aan de linkerzijde de Raasdorperweg. Deze weg is ontstaan na het uitvenen van de Osdorper Bovenpolder. Ook dit was een Middeleeuws veenweidegebied, dat tussen 1900 en 1920 werd uitgeveend. Na drooglegging werd er één zijweg aangelegd, waarlangs zich nog altijd enkele tuinbouwbedrijven bevinden. Deze weg is genoemd naar het Raesdorp, een voormalig buurtschap op een vroegere landtong tussen de Lutkemeer en de Haarlemmermeer. De Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder werd tussen 1840 en 1845 hier dwars doorheen gelegd. Daarom ligt er nu aan beide zijden van de Ringvaart een Raasdorperweg. Het land langs de Haarlemmermeerse Raasdorperweg is nog een restant van het oude land en heeft een afwijkende verkaveling.

Na droogmaking van deze beide meren werd het Osdorpse deel van Raesdorp in 1872 uitgeveend en bij de Lutkemeerpolder gevoegd. Hier bevinden zich sinds de jaren zestig de slibvelden (met de Slibveldenweg). Inmiddels is hier een natuurgebiedje aangelegd met de naam 'Raesberg'. Daar waar de Raasdorperweg omhoog gaat naar de dijk van de Ringvaart bevindt zich het oude gemaal van deze polder, gebouwd in 1920. Een gevelsteen herinnert hier nog aan. Daarnaast stond, op de plaats waar zich nu een houten huis bevindt, tot 1920 de molen van de Osdorper Bovenpolder. Dit is ook tevens de plaats waar de oude Middeleeuwse Wijsentkade begint/eindigt op de grens van het vroegere Spieringmeer.

De Raasdorperweg heeft nog goeddeels zijn landelijke karakter behouden, maar hier zal de komende jaren verandering in gaan komen als de Westrandweg wordt aangelegd, die op korte afstand van de oude weg de polder dwars zal doorsnijden en de Osdorperweg ter hoogte van de kruising van de Raasdorperweg zal kruisen. (De Westrandweg is in 2012 voor het verkeer geopend.)

Joris van den Berghweg

Ongeveer halverwege de Lutkemeerweg en de Raasdorperweg ligt aan de rechterkant van de Osdorperweg de Joris van den Berghweg. Deze weg en de verderop liggende Tom Schreursweg zijn tevens de jongste van de zijwegen, want ook deze werden aangelegd na de uitvening van de polder, in dit geval de Eendrachtspolder, die tussen 1920 en 1940 werd uitgeveend en in 1937-'41 werd drooggemaakt. Deze weg heeft in de polder nog twee zijwegen, de Baron Schimmelpennick van der Oyeweg, op korte afstand van de Osdorperweg en evenwijdig daaraan, en verderop de Nico Broekhuysenweg. Al deze wegen zijn vernoemd naar coryfeeën uit de sportwereld in de eerste helft van de 20e eeuw.

Tom Schreursweg

De laatste zijweg van de Osdorperweg door de polders is de Tom Schreursweg die vlak voor de grens met Halfweg naar rechts leidt. Deze weg werd aangelegd evenwijdig aan de Haarlemmerweg en geeft met een S-bocht aansluiting op de Osdorperweg. Het meest oostelijke deel van de weg en de Eendrachtspolder (Osdorper Binnenpolder-Noord) is in de jaren vijftig onder het zand van de tuinstad Geuzenveld verdwenen. De rest van de polder is gedeeltelijk in gebruik genomen voor sportparken en volkstuintuinen, maar een deel is nog steeds akkerland. Ook dit heeft zijn langste tijd gehad. Er zijn in het kader van de 'Tuinen van West' plannen voor herinrichting tot recreatiegebied. (Sinds 2009 wordt hieraan gewerkt.) Een andere ingrijpende verandering zal zijn de aanleg van de Westrandweg die ook dit gebied zal doorsnijden en de Tom Schreursweg op enkele honderden meters van Halfweg zal kruisen.

Erik Swierstra, Werkgroep Historie Sloten-Oud Osdorp

Literatuur

Gebouwen in de Aker, Amsterdam-Osdorp. Auteurs: Hilde de Haan en Jolande Keesom; Uitgave: Architext, Haarlem, 2002. ISBN 90-5105-035-6

Fietsen door Landelijk Osdorp. Auteur: Erik Swierstra. Uitgave Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp, 2004. ISBN 90-808355-2-8

Zie ook: De Westerpост van 28 oktober en 4 november 2009.

Zie ook:

De naam Osdorp - <http://www.geheugenvanwest.nl/article-531-nl.html>
Oud Osdorp - [http://nl.wikipedia.org/wiki/Oud Osdorp](http://nl.wikipedia.org/wiki/Oud_Osdorp)

